

**Strategisk miljökonsekvensbeskrivning
ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025
Härnösands kommun**

**Härnösands
kommun**

Sammanfattning

Under våren 2008 påbörjade Härnösands kommun arbetet med att ta fram en ny kommundäckande översiktsplan, 2011-2025. Syftet med en översiktsplan är att redovisa hur mark och vatten ska användas och hur kommunen ska utvecklas. Dessutom ska det i planen framgå hur kommunen avser att tillgodose riksintressen, miljö kvalitetsnormer, hälsa och säkerhet samt mellankommunala intressen. Enligt miljöbalken ska en översiktsplan miljökonsekvensbeskrivas. Syftet med det är att integrera miljöaspekter i planen och att det ska finnas ett stöd och ett underlag i kommande planarbeten.

I Härnösands kommuns översiktsplan lyfts möjligheterna till en hållbar utveckling. Planens övergripande ställningstaganden, utifrån en ekologisk- sociokulturell- och ekonomisk dimension, överensstämmer väl med miljömålen. Kommunen har tagit fram specifika klimatstrategier för byggande av bostäder och infrastruktur. Dessa strategier har tillsammans med de politiska framtidsbilderna varit en utgångspunkt för de utvecklingsområden som kommunen pekar ut.

I Härnösands kommun finns det en ökad efterfrågan på natur- och strandnära boenden. Utvecklingsområden vid Sälsten, Södra sundet och Surhalsbukten pekas ut som områden i kommunen där det bedöms vara lämpligt att utveckla boende. Det är dock viktigt att göra en avvägd bedömning mellan planering för ett ökat strandnära boende och tillgängligheten till våra strandområden för såväl friluftslivet som för djur- och växtlivet.

För nya sträckningar av både järnväg och E4 ska Trafikverket i den fortsatta planeringsprocessen upprätta miljökonsekvensbeskrivningar. Detta eftersom de bedöms medföra en betydande miljöpåverkan.

I jämförelse med nollalternativet bedöms den nya översiktsplanen på ett mer tillfredsställande sätt kunna möta dagens och framtidens utmaningar. Detta inte minst med tanke på den medvetenhet vi har i dag om pågående klimatförändringar.

I översiktsplanen har kommunen identifierat ett antal utredningar, analyser och åtgärder som ska genomföras. Dessa s.k. *Att-göra punkter* kommer att underlätta planeringen för ett hållbart samhälle.

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	4
1.1 Läsanvisning.....	4
1.2 Förutsättningar i arbetsprocessen	5
1.3 Miljökvalitetsnormer	5
2. Översiktsplanens struktur	6
2.1 Övergripande ställningstaganden	6
2.2 Områdesspecifika ställningstaganden.....	7
2.3 Utvecklingsområden	7
3. Översiktlig analys utifrån miljömålen	8
Figur 1: Koppling mellan nationella, regionala och lokala miljömål.....	8
3.1 Ren energi	9
3.2 Slut kretsloppen	10
3.3 Rena vattnet.....	10
3.4 Nära natur.....	11
3.5 Bra boende.....	11
4. Fördjupad analys av utvecklingsområdena	12
Figur 2 Bedömning av utvecklingsområden, Härnösands kommun 2011-2025	12
5 Jämförelse med nollalternativet	20
Bilaga	

1. Bakgrund

Syftet med en översiktsplan är att ange grunddragen i kommunens mark- och vattenanvändning samt att ange hur den bebyggda miljön ska bevaras och utvecklas. Kommunen ska även visa hur man tillgodoser riksintressen, miljö kvalitetsnormer, mellankommunala frågor samt hälsa och säkerhet.

Enligt MKB förordningen (1998:905) anger översiktsplanen förutsättningar för verksamheter som antas ha en betydande miljöpåverkan och planen ska därför miljökonsekvensbeskrivas. Syftet är att integrera miljöaspekter i planen och att MKB:n ska utgöra ett stöd och ett underlag i den fortsatta planeringsprocessen.

Målet med konsekvensbedömningen är:

- Att *identifiera, beskriva och bedöma* den betydande positiva och negativa miljöpåverkan planen kan antas medföra (6 kap. 12 § MB).
- Att *integrera miljöaspekter* i planen så att en hållbar utveckling främjas (6 kap. 11 § MB).
- Att *redovisa mark- och vattenanvändning* i planen, samt hur den bebyggda miljön utvecklas och bevaras (4 kap. 1 § PBL)
- Att visa hur *riksintressen, miljö kvalitetsnormer, mellankommunala frågor* samt *hälsa och säkerhet* (inklusive risk för olyckor, översvämning och erosion) tillgodoses i planen (4 kap. 9 § PBL)
- Att *identifiera målkonflikter* mellan olika miljömål och mellan miljömål och andra samhällsmål (markanvändning och annan resursanvändning) och utifrån detta *föreslå relevanta åtgärder och uppföljning* (6 kap. 12 § MB).

Eftersom översiktsplanen är av en övergripande karaktär har Härnösands kommun valt att kalla MKB:n för en Strategisk MKB. Detta för att understryka att frågorna hanteras på ett övergripande och generellt sätt. Ytterligare miljökonsekvensbeskrivningar kommer att upprättas på detaljnivå i nästa skede i planeringsprocessen i de fallen ett genomförande bedöms medföra en betydande miljöpåverkan. Avgränsningen av MKB:n har skett i samråd med länsstyrelsen.

1.1 Läsanvisning

MKB:n inleds med en redogörelse av de förutsättningar som har funnits i arbetet med översiktsplanen och här framgår bland annat hur miljöarbetet har integrerats. Därefter följer en kortfattad beskrivning av översiktsplanens struktur och innehåll. I påföljande del görs en översiktlig analys av planen utifrån de lokala miljömålen. Efter det redovisas en fördjupad analys av kommunens utpekade utvecklingsområden. För varje utvecklingsområde redovisas bland annat en sammanvägd bedömning av den troliga miljöpåverkan samt åtgärder och uppföljning. Avslutningsvis jämförs den nya översiktsplanen med nollalternativet.

1.2 Förutsättningar i arbetsprocessen

De strategiska dokument som har legat till grund för översiktsplanarbetet i Härnösands kommun är bland annat Bostadsförsörjningsprogram (2009), Miljömålsprogram (2008), Energiplan (2008), Naturvårdsprogram (2008) och Avfallsplan (2009). Därutöver har en översiktlig bedömning av ras- och skredrisker i kommunen genomförts (SGI, 2009) samt ett arbete rörande hög och normal skydds nivå för enskilda avlopp (Petra Sjölund, 2010).

En del underliggande dokument har dock saknats i arbetet med den nya översiktsplanen. Detta har i sin tur försvårat processen med miljöbedömningen. Exempel på underlag som hade varit behjälpliga är en Övergripande risk- och sårbarhetsanalys samt en Lokal klimat- och sårbarhetsanalys. Dessa är dock identifierade och återfinns tillsammans med andra åtgärder, i översiktsplanen som framtida *Att-göra-punkter*. Avsikten med *Att-göra-punkterna* är att de ska vara genomförda inom nästa mandatperiod. Kommunen kommer således i framtiden förhoppningsvis att vara bättre rustad att utvärdera planer ur ett miljöperspektiv.

Härnösands kommun valde att sända översiktsplanen på ett tidigt samråd där förslagen till ny markanvändning, s.k. utvecklingsområden endast var baserad på en medborgardialog. Efter samrådet bedömdes områdenas lämplighet av tjänstemän på Samhällsförvaltningen. Bedömningen gjordes bland annat utifrån ett klimatperspektiv samt från påverkan på miljö, hälsa och socioekonomisk utveckling. Detta medförde att ett antal utvecklingsområden föll bort till utställningen av översiktsplanen. För att säkerställa utvecklingsområdenas kvalitet har kommunen även sedan utställningen sett över samtliga områden som pekats ut. Inom det arbetet kunde det konstateras att kriteriet för ett utvecklingsområde behövde förtydligas och bedömningen skärpas. Till följd av detta har ytterligare ett antal utvecklingsområden plockats bort till översiktsplanens antagande. Fördelen med det arbete som har bedrivits gällande utvecklingsområdena mellan samråd och antagande är att samtliga förslag till utvecklingsområden finns dokumenterade i samråds och utställningsversionerna. Det i sin tur innebär att MKB processen är tydlig beträffande alternativ och överväganden ur perspektiven miljö och hälsa. MKB processen bedöms således vara väl förankrad i kommunens översiktsplan till antagandet.

1.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) infördes som styrmedel i svensk lagstiftning när miljöbalken trädde i kraft år 1999. Skälen var att få ett juridiskt bindande verktyg för att skydda människors hälsa och miljö samt för att kunna uppnå de svenska miljömålen. I miljöbalkens 5:e kapitel 3§ står att *Vid planering och planläggning skall kommuner och myndigheter iaktta miljökvalitetsnormer*. Utgångspunkten för en norm är kunskaper om vad människan och naturen tål. MKN utgör också en del av EU:s regelverk. I Härnösands kommun finns MKN för utomhusluft samt för vattenförekomster.

MKN för utomhusluft finns bl.a. för partiklar, kvävedioxid, kväveoxid, bensen, svaveldioxid, bens(a)pyren och ett antal metaller. Det går i allmänhet inte att fastställa en undre säker halt där hälsoeffekter av luftföroreningar upphör. Partiklar kan exempelvis påverka människors hälsa även vid nivåer under fastställda miljökvalitetsnormer. Nationella miljömål ligger i många fall lägre än normen. Miljökvalitetsnormen utgör därför ett minimikrav som alltid ska uppfyllas. Kommunerna är ålagda att kontrollera att MKN för luft inte överskrids. Indikativa luftmätningar som har gjorts i Härnösands tätort visar att halterna av luftföroreningar inte

överskrider MKN för luft. Orsaken är att det är relativt lite trafik och god ventilation utmed de mest trafikerade stråken.

Vattenmyndigheterna, där Bottenhavets vattendistrikt har sitt säte vid Länsstyrelsen Västernorrland, arbetar med förvaltning av yt- och grundvatten samt att fastställa MKN. Målet är att uppnå minst betyget God status till år 2015. Vattenmyndighetens kartläggning visar att samtliga sex grundvattenförekomster i Härnösands kommun bedöms 2009 ha god kvantitativ och kemisk status. Däremot framgår att majoriteten av kommunens vattenområden (kust, sjöar och vattendrag) endast har en måttlig till otillfredsställande ekologisk och kemisk status. Den förhållandevis dåliga ekologiska statusen i vattenområdena är ett resultat av kontinuitet och morfologi, som t ex hinder i vattenflödet (dammar och infrastruktur) men även på övergödning från jord- och skogsbruk. Den dåliga kemiska statusen beror främst på höga kvicksilverhalter i bottensediment samt risk för utfällning från förorenade områden. Inget av detta är unikt för Härnösands kommun, utan samma bild ses i hela landet.

2. Översiktsplanens struktur

Härnösands kommuns översiktsplan bygger på en politisk vision som uttryckts i framtidsbilder. En omfattande medborgardialog har därutöver varit utgångspunkt i arbetet. Utifrån medborgardialogen och de politiskt framtagna framtidsbilderna har ställningstaganden på tre nivåer formulerats:

- Övergripande, strategiska ställningstaganden
- Områdesspecifika ställningstaganden som vägleder förvaltningarnas arbete
- Konkreta förslag till ny markanvändning, utvecklingsområden

I översiktsplanen finns ett flertal *Att-göra punkter*. De visar hur kommunen ska arbeta för att de olika ställningstagandena ska kunna uppnås. Dessa omfattar såväl utredningar, analyser som konkreta åtgärder. En sammanställning av dessa finns i bilaga till MKB:n.

2.1 Övergripande ställningstaganden

De övergripande ställningstagandena kan grupperas under rubrikerna ekologisk-, sociokulturell- och ekonomisk hållbarhet.

Ekologisk hållbarhet

Klimatstrategi 1 (bebyggelse):

Allmän prioritering vid ny bebyggelse (bostäder, industri och handel):

1. Förtäta befintlig bebyggelse
2. Bygg nära befintlig infrastruktur och kollektivtrafikstråk
3. Bygg helt nya områden

Klimatstrategi 2 (infrastruktur):

Allmän prioritering vid nybyggnad av infrastruktur

1. Cykeltrafik
2. Gångtrafik
3. Kollektivtrafik
4. Biltrafik

Teknisk försörjning

En ekologisk grundsyn som främjar ett långsiktigt hållbart resursnyttjande ska tillämpas inom energiförsörjning, vatten- och avloppshantering, planering och byggnader.

Natur

Ekosystemen i kommunen är inte endast värdefulla som resurser och rekreativsmöjligheter, utan dessa har även ett egenvärde. Den fysiska planeringen bör därför ta särskild hänsyn till ekosystemens sårbarhet och möjlighet att reproduceras över tid.

Sociokulturell hållbarhet

Demokrati

Kommunens planprocesser ska vara öppna och tydliga. Medborgarna ska bjudas in att påverka planer och program och särskild vikt ska läggas vid att nå god representativitet för alla åldersgrupper, kön, etniciteter och särintressen.

Folkhälsa

Den fysiska planeringen ska skapa förutsättningar för levnadsvanor som främjar hälsa och välbefinnande.

Trygghet

Den fysiska planeringen ska skapa trygghet och tillgänglighet för alla.

Säkerhet

Den fysiska planeringen ska tydliggöra risker och hot gällande trafik, vattensäkerhet, skadegörelse, brand och stora samhällsolyckor samt förebygga olyckors uppkomst.

Ekonomisk hållbarhet

Närings- och arbetsliv

Handel och industri ska ges goda möjligheter att etablera sig och expandera.

Härnösand ska ha en hög attraktionskraft som besöksmål och en långsiktig, konkurrenskraftig besöksnäring som bidrar till ökad tillväxt och social hållbarhet.

2.2 Områdesspecifika ställningstaganden

De områdesspecifika ställningstagandena kan ses som delmål eller metoder för att uppnå de övergripande ställningstagandena. I översiktsplanen är dessa sorterade under ämnesområde och kapitel. Exempel på ett sådant ställningstagande är *Hänsyn till klimatförändringar ska tas i kommunens samhällsplanering* och *Gestaltning av offentliga platser ska ske ur ett trygghetsperspektiv*. Sammantaget formuleras 72 stycken områdesspecifika ställningstaganden och en sammanställning av dessa finns i bilaga till MKB.

2.3 Utvecklingsområden

De utvecklingsområden som pekas ut i översiktsplanen visar områden där kommunen ser en särskilt god utvecklingspotential när det gäller ny markanvändning för bostäder, industri, infrastruktur samt handel, kontor och service. Redan detaljplanelagda områden pekas inte ut som utvecklingsområden om inte en väsentlig förändring av markanvändningen föreslås. När det gäller utvecklingsområden för boende är kriteriet att området ska vara lämpligt för minst 10 nya bostäder.

Medborgardialogen har legat till grund för framtagandet av utvecklingsområdena. Även de politiskt fastställda framtidsbilderna har varit en viktig utgångspunkt. Områdenas lämplighet har också bedömts utifrån påverkan på miljö, hälsa och socioekonomisk utveckling. En förutsättning vid exploatering av ett område är att vatten- och avloppsfrågan kan lösas på ett tillfredsställande sätt.

3. Översiktlig analys utifrån miljömålen

Förutom de nationella och regionala miljömålen har Härnösands kommun (2008) upprättat ett lokalt miljömålsprogram för kommunen. De lokala miljömålen grupperas under fem övergripande profilområden:

- Ren energi
- Slut kretsloppen
- Rena vattnet
- Nära natur
- Bra boende

Av sammanställningen i figur 1 framgår kopplingen mellan nationella, regionala och lokala miljömål. Här ses även de fem prioriterade miljömålen för Västernorrland.

Figur 1: Koppling mellan nationella, regionala och lokala miljömål		
Nationella miljömål	Regionala miljömål, Västernorrland (Prioriterade miljömål markerade med grönt)	Profilområden, Härnösands kommun
Begränsad klimatpåverkan	Begränsad klimatpåverkan	} Ren energi! Slut kretsloppen
Frisk luft	Frisk luft	
Bara naturlig försurning	Bara naturlig försurning	
Giftfri miljö	Giftfri miljö	
Skyddande ozonskikt	Skyddande ozonskikt	} Rena vattnet!
Levande sjöar och vattendrag	Levande sjöar och vattendrag	
Hav i balans samt levande kust och skärgård	Hav i balans samt levande kust och skärgård	
Grundvatten av god kvalitet	Grundvatten av god kvalitet	
Ingen övergödning	Ingen övergödning	
Myllrande våtmarker	Myllrande våtmarker	} Nära natur! Bra boende!
Levande skogar	Levande skogar	
Ett rikt odlingslandskap	Ett rikt odlingslandskap	
Ett rikt växt och djurliv	Ett rikt växt och djurliv	
God bebyggd miljö	God bebyggd miljö	
Säker strålmiljö	Säker strålmiljö	
Storslagen fjällmiljö	Geologisk mångfald	

I följande avsnitt kommer översiktsplanens följsamhet till miljömålen att bedömas. Exempel på frågeställning som använts vid bedömningen är: *Ökar planförslaget möjligheten att gå och cykla inom kommunen? Minskar förslaget medborgarnas möjlighet till rekreation nära bostaden?* Möjliga konflikter mellan miljömålen och planens ställningstaganden åskådliggörs och analyseras i texten.

3.1 Ren energi

Transporter

De övergripande ställningstagandena i översiktsplanen gällande ekologisk hållbarhet stämmer väl överens med intentionen bakom det lokala miljömålet Ren energi. Översiktsplanens två klimatstrategier syftar till att begränsa kommunens bidrag till klimatförändringen genom att:

- 1) minska behovet av fossila transporter genom förtätning av redan existerande strukturer och närhet till befintlig infrastruktur
- 2) prioritera infrastruktur för cykel, gång och kollektivtrafik framför fossil trafik.

Ambitionen att begränsa klimatpåverkan återkommer i de områdesspecifika ställningstagandena. Nämnas kan bland annat: *Stora bostadsområden långt från centrum ska prioriteras vid planering av turtäthet och linjesträckning och Varje stadsdel ska ha minst ett gång- och cykelstråk till centrum.*

I kommunen finns det en ökad efterfrågan på strandnära boende utanför tätorten. I översiktsplanen finns ställningstagandet att *Ny bebyggelse bör förläggas i anslutning till grönområden och eller i närheten av vatten (sjöar/hav).* Ur ett klimatperspektiv kan nya bostäder utanför tätorten vara problematiskt – med längre avstånd ökar risken för bilberoende, inte minst då täta turer med kollektivtrafik inte alltid är lönsam utanför tätorten. När områden utanför tätorten ska exploateras bör frågan om begränsad klimatpåverkan vägas in särskilt. För att arbeta aktivt med miljömålet bör kommunen fortsatt prioritera god tillgänglighet till kollektivtrafik, samt även till gång- och cykelvägar.

Ställningstagandet om en *Ny dragning av E4, Förbifart Härnösand* har bedömts vara viktigt från klimatsynpunkt. Sträckan för förbigående trafik skulle kunna kortas med cirka 7-10 kilometer. I och med att ny mark behöver tas i anspråk för en ny E4-sträckning finns det dock möjliga konflikter med till exempel miljömålen Nära natur och Rena vattnet. Vid en fortsatt planering av en förbifart ska Trafikverket genomföra en detaljerad MKB.

Ställningstagandet gällande flyget: *Midlanda flygplats ska finnas kvar*, är en mellankommunal fråga. Flyget bedöms vara en viktig del för regionens näringslivsutveckling samt för regionens attraktivitet och livskvalitet. Flygets påverkan på klimatet är dock allt annat än positiv och här finns en tydlig konflikt mellan ställningstagandet och miljömålet om minskad klimatpåverkan.

Energi

Härnösands kommun har tidigt utvecklat fjärrvärmesystemet för Härnösands centralort. Täckningsgraden bedöms vara god, men en del områden, framförallt på Härnön, återstår att ansluta. I ljuset av klimatproblematiken förefaller det nu ännu viktigare att kommunen gör sitt

yttersta för att underlätta en snabb övergång från fossil uppvärmning och mindre effektiva uppvärmningskällor till t ex fjärrvärme.

I översiktsplanen har bland annat följande områdesspecifika ställningstaganden formulerats: *Minska energianvändningen och Anslutning till fjärrvärmenätet ska vara möjligt för boende i tätorterna Härnösand och Ålandsbro.*

Vindkraften är en förnyelsebar energikälla som ännu inte har uppnått sin fulla potential i kommunen. Ett arbete pågår med att göra ett tematiskt tillägg till översiktsplanen gällande vindkraft. Det finns möjliga konflikter mellan vindkraftens nytta i ett klimatperspektiv och mellan natur- och friluftsvärden. Det tematiska tillägget kommer att behandla denna problematik.

3.2 Slut kretsloppen

De övergripande ställningstagandena i översiktsplanen gällande teknisk försörjning stämmer väl överens med intentionen bakom det lokala miljömålet Slut kretsloppen. Kommunen framhåller vikten av att en ekologisk grundsyn som främjar ett långsiktigt hållbart resursnyttjande ska tillämpas inom energiförsörjning, vatten- och avloppshantering, planering och byggnader samt inom avfallsområdet

Översiktsplanens områdesspecifika ställningstaganden som ska vara vägledande för kommunen är bl a: *Undersök eventuella markföroreningar vid ny bebyggelse samt Utveckla möjlighet till omhändertagande av matavfall.*

3.3 Rena vattnet

De övergripande ställningstagandena i översiktsplanen gällande ekologisk hållbarhet stämmer väl överens med intentionen bakom det lokala miljömålet Rena vattnet. De övergripande strategiska ställningstagandena betonar ekosystemens egenvärde och samtidiga nytta för människan.

Det finns möjliga konflikter mellan att planera för ett ökat strand- och naturnära boende och uppfyllelse av miljömålet Rena vattnet. En av nackdelarna med lokalisering utanför tätort är att anslutningsmöjlighet till kommunalt VA- nät inte alltid finns. Ligger den planerade bostaden dessutom nära vattendrag, sjö eller hav, finns ökad risk för läckage. Därmed riskerar miljömålet Rena vattnet komma i konflikt med miljömålet God bebyggd miljö.

Som vägledning har kommunen formulerat ställningstaganden som: *I områden utan kommunal avloppsanslutning bör gemensamma lösningar eftersträvas samt Statusen i våra vattenförekomster ska inte försämrats.*

Det är därutöver viktigt att kommunen prioriterar utbyggnad av VA- nät i områden med många boenden eller i områden som kommer att utvecklas i framtiden. Dessutom bör man följa angiven skyddsnivå vid tillståndsgivning för enskilda avlopp.

Centralorten Härnösand försörjs med dricksvatten från Bondsjön – Långsjöns ytvattentäkt. I kommunen saknas det en naturlig alternativ råvattentäkt om en olycka skulle inträffa och påverka dricksvattenkvalitén. Detta understryker vikten av att skydda Långsjösystemet från

förening och att vara väl förberedd på händelser som kan inträffa samt möjliga åtgärder vid sådana händelser. I översiktsplanen framgår att beredskapsplaneringen för en säkrare vattenförsörjning ska vidareutvecklas.

Kommunen förordar en E4-förbifart bl a utifrån klimat-, hälso och trafiksäkerhetsskäl. Den vägkorridor som i översiktsplanen reserveras för en ny sträckning går dock mellan Bondsjön - och Långsjöns vattenskyddsområden. Det är av yttersta vikt att dessa system skyddas så att inte dricksvatten eller ekosystem påverkas negativt. MKB ska utföras av Trafikverket vid en fortsatt planering.

3.4 Nära natur

De övergripande ställningstagandena är i linje med det lokala miljömålet Nära natur. I översiktsplanen betonas ekosystemens egenvärde, oberoende av mänskliga behov.

I översiktsplanen är bland annat följande områdesspecifika ställningstaganden formulerade: *God ljudmiljö (tysta/ostörda miljöer) ska särskilt värnas i våra tätortsnära natur- och friluftsområden samt Värdefull natur ska så långt som möjligt skyddas vid planering och exploatering.*

Det finns möjliga konflikter mellan totalförsvarets skjutfält på Härnön och de ställningstaganden som görs gällande behovet av tätortsnära natur och strandnära boenden. Totalförsvarets områden är dock av nationell betydelse och utpekade riksintressen. I översiktsplanen belyser man betydelsen av att: *Ett gott samarbete med Försvarmakten ska främjas så att möjlighet finns att nyttja friluftsområden inom riksintresseområde för Försvarmakten.*

Kommunen bör vara uppmärksam på potentiella konflikter mellan behovet av förtätning ur ett klimatperspektiv och prioritering av tätortsnära natur. I samband med detta bör nämnas att grönområden inom tätort även används som transportkorridor för olika djurarter t ex grodor och fågelliv.

Speciell uppmärksamhet krävs även kring den potentiella konflikten mellan nyetablering av vindkraft och tätortsnära natur och rekreationsområden. Detta påpekades även under rubriken Ren energi.

3.5 Bra boende

Översiktsplanens ställningstaganden belyser människans behov av ett tryggt och säkert boende och behovet av möjligheter till rekreation och vila nära bostaden. Detta stämmer väl överens med miljömålet Bra boende.

Aktuella områdesspecifika ställningstaganden är bl a: *Ombyggnad, nybyggnad och förtätning av bebyggelsen ska ske utan att den sociala och yttre miljön försämras samt Blanda boende, arbete och ej miljöstörande verksamheter så att befolkade stadsrum skapas.*

Utifrån översiktsplanens ställningstaganden finns det som tidigare nämnts möjliga konflikter mellan det lokala miljömålet Bra boende och övriga lokala miljömål. Detta med anledning av planeringen för den ökade efterfrågan på strand- och naturnära boende utanför tätorten. När det gäller förtätning inom och utanför tätorten innebär det att obebyggd mark tas i anspråk.

Denna mark används ofta som grönområden eller allmänningar, och viss påverkan på miljömålet Bra boende och Nära natur, kan därmed ske. Grönområden nära bostaden är ofta uppskattade, både som lekutrymme och som rastplats för hundar.

4. Fördjupad analys av utvecklingsområdena

Nedan följer en bedömning av de utvecklingsområden som pekas ut i översiktsplanen. Utvecklingsområdena omfattar ny markanvändning för bostäder, industri, infrastruktur samt handel och service. Konflikter mellan olika intressen redovisas samt en sammanvägd bedömning av en sannolik miljöpåverkan. Förslag på åtgärder och uppföljning presenteras. Kommunens *Att- göra- punkter* visar specifikt vad som är tänkt att genomföras inom nästa mandatperiod. Observera att den bedömning som görs gällande krav på MKB i kommande planeringskedan endast är en vägledande indikation. I den vidare planprocessen kan uppgifter framkomma som föranleder en annan bedömning.

Den beteckning som står framför varje utvecklingsområde återfinns i översiktsplanens kartmaterial. De miljö kvalitetsnormer som Härnösands kommun i dagsläget omfattas av är sedan år 2001, för utomhusluft och sedan år 2010 för yt- och grundvatten. För en utförlig beskrivning av riksintresseområdenas olika värden se kapitel 6 Riksintressen samt i bilaga till kartorna.

Figur 2 Bedömning av utvecklingsområden, Härnösands kommun 2011-2025	
Utvecklingsområde	UB 1 Södra sundet. Bostäder.
Miljömål och hållbar utveckling	Området ligger ca 3 km från Härnösands centrum. Efterfrågan på natur- och vattennära bostäder gör att detta alternativ prioriterats, inte minst eftersom det ligger förhållandevis nära infrastruktur och service. Möjligheten att ansluta till kommunal va-ledning finns i dagsläget för boende ut till Nickebostrand. Kommunen planerar att se över möjligheten att ansluta området ända ut till Solumshamn med kommunalt vatten och avlopp. Södra sundet och Solumshamn trafikeras i dagsläget av reguljär kollektivtrafik. Vid en ytterligare exploatering bör antalet turer möjligen utökas. Kommunen föreslår även att Trafikverket bygger en gång- och cykelväg längs Solumsvägen.
Miljö, hälsa och säkerhet	Solumshamn omfattas av hög skyddsnivå för enskilda avlopp. En översiktlig geoteknisk undersökning genomförd och risk för ras och skred föreligger ej. Detaljerad undersökning krävs dock innan exploatering.
Miljö kvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	Berör inte något område för riksintresse.

ANTAGANDE ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025

Mellankommunala intressen	-
Kultur och rekreation	-
MKB	MKB bedöms inte krävas i den fortsatta planprocessen.
Att göra	Förstudie Södra sundet – Solumshamn

Utvecklingsområde	UB 2 Sälsten. Bostäder.
Miljömål och hållbar utveckling	Området är en vidareutveckling av befintlig tätort. Efterfrågan på natur- och vattennära bostäder gör att detta alternativ prioriterats. Avstånd till närmaste hållplats för kollektivtrafik är ca 350 meter. Området bedöms vara ett fullgott alternativ ur klimatperspektiv.
Miljö, hälsa och säkerhet	Området omfattas av kommunalt verksamhetsområde för VA. På grund av totalförsvarets intressen i närområdet bör risk för bullerpåverkan beaktas. Bostäder kan endast planeras om gällande bullerriktlinjer ej överskrids. Översiktlig geoteknisk undersökning genomförd och risk för ras och skred föreligger ej. Detaljerad undersökning krävs dock innan exploatering.
Miljö kvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	Ligger i nära anslutning till Riksintresse för totalförsvaret. Riksintressets värden ska inte påtagligt skadas vid ny markanvändning.
Mellankommunala intressen	-
Kultur och rekreation	Vid planläggning och exploatering ska särskild hänsyn tas till det rörliga friluftslivet. I närområdet finns även maritim kultur av intresse.
MKB	MKB bedöms inte krävas i den fortsatta planprocessen.
Att göra	Kulturmiljöprogram Inventera bullersituationen.

ANTAGANDE ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025

Utvecklingsområde	UB 3 Surhalsbukten, Barsviken. Bostäder.
Miljömål och hållbar utveckling	Efterfrågan på natur- och vattennära bostäder gör att detta alternativ prioriterats. Med anledning av ett relativt långt avstånd till service lämpar sig området framförallt för fritidsboende. Området ligger ca 2 mil från centralorten Härnösand. Det är omkring 1 mil till E4 och pendlarparkeringen vid Antjärn för anslutning till kollektivtrafik mot Sundsvall och mot Härnösand. Till Barsviken går det kollektivtrafik från Härnösand. Vid en exploatering bör en gemensam avloppslösning eftersträvas.
Miljö, hälsa och säkerhet	Hög skyddsnivå för enskilda avlopp. Översiktlig geoteknisk undersökning genomförd och risk för ras och skred föreligger ej. Detaljerad undersökning krävs dock innan exploatering.
Miljökvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	Området ligger i närheten av område för riksintresse, naturvård Barsviken. På Barsviksbergets sydbrant finns välformade ca 2 m höga urbergsraukar utbildade i sedimentgnejs (hårdbergart) i en tidigare strandnivå. Det geografiska läget samt lokaliseringen i terrängen är sådan att raukarna och deras bildningsmiljö inte bedöms hotas av någon form av exploatering. (Bedömning som Länsstyrelsen har gjort) Riksintressets värden ska inte påtagligt skadas vid ny markanvändning.
Mellankommunala intressen	-
Kultur, natur och rekreation	I områdets närhet ligger kuststräckan Lerviksudden – Skarpudden som omfattas av naturvårdsobjektet 80130. Ner mot stranden finns bl a hällmarkstallskog och klapperstensfält. Barsviken och Skarpudden pekas ut som område med intressant kulturmiljö. I Barsviken finns ett fiskeläge med sjöbodrar, kokhus och kapell som uppfördes kring 1700-1800 talen samt gistvallar och lämningar från 1500 talet. Vid Lerviken finns ett stort gravfält med 13 fornlämningar. Vid planläggning och exploatering ska särskild hänsyn tas till bevarande av natur- och kulturmiljön.
MKB	MKB bedöms inte krävas i den fortsatta planprocessen.
Att göra	Kulturmiljöprogram

ANTAGANDE ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025

Utvecklingsområde	UC centrum. Bostäder, kultur, fritidsverksamhet, handel, kontor och ickestörande industriverksamhet.
Miljömål och hållbar utveckling	En levande blandning av bostäder, kultur, fritidsverksamhet, handel, kontor och ickestörande industriverksamhet minskar bilberoende och bidrar därmed till en positiv måluppfyllelse om begränsad klimatpåverkan. Kollektivtrafiknära boende och handel är en viktig del i kommunens hållbara planering. Bebyggelsekaraktär och gatustruktur bevaras. Blandade strukturer med boende och verksamheter för alla åldrar ger en tryggare miljö alla tider på dygnet.
Miljö, hälsa och säkerhet	Lokalt omhändertagande av dagvatten ska beaktas vid exploatering.
Miljökvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	Centrala Härnösand omfattas av Riksintresse för kulturmiljö gällande bebyggelse och gatunätsstruktur. Riksintressets värden ska inte påtagligt skadas vid ny markanvändning eller vid ny- om- och tillbyggnader i befintliga miljöer.
Mellankommunala intressen	-
Kultur och rekreation	Särskild hänsyn ska tas till att bevara kulturmiljöer. I stadens centrala delar ska Härnösands olika tidsepoker vara märkbara.
MKB	Ingen ytterligare MKB krävs i nuläget – dock kan detta komma att ändras, om framtida exploateringar bedöms medföra en betydande miljöpåverkan.
Att göra	Kulturmiljöprogram Gestaltningprogram för centrala Härnösand Dagvattenpolicy Riskanalys för kommunens dagvatten

ANTAGANDE ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025

Utvecklingsområde	UJ 1 Ådalsbanan, söderut. Korridor för ny sträckning. Tunnel genom Gådeåberget. Frigör markytor i nuvarande järnvägssträckning för annan markanvändning. Mark i närheten reserveras i första hand för industri/handelsändamål.
Miljömål och hållbar utveckling	Järnvägssatsningar är i linje med miljömålet om minskad klimatpåverkan. Ansenligt mycket ny mark tas i anspråk vilket kan komma i konflikt med naturvärden b la.
Miljö, hälsa och säkerhet	Särskild hänsyn ska tas gällande buller och vibrationer samt farligt gods.
Miljö kvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	Berör riksintresse naturvård, Gådeåns vattensystem. Riksintressets värden ska inte påtagligt skadas vid ny markanvändning. Korridoren är utpekad riksintresse för framtida järnväg.
Mellankommunala intressen	Ny sträckning kommer att påverka hela regionen positivt då den binder ihop infrastrukturen för gods- och persontrafik.
Kultur och rekreation	Särskild hänsyn ska tas till bevarande av kulturmiljöer och odlingslandskap.
MKB	MKB kommer att utföras av Trafikverket vid fortsatt planering.
Att göra	-

Utvecklingsområde	UJ 2 Mörtsal - Ådalsbanan. Godsterminal och hållplats för persontrafik.
Miljömål och hållbar utveckling	Åtgärden är i linje med miljömålet om minskad klimatpåverkan.
Miljö, hälsa och säkerhet	-

ANTAGANDE ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025

Miljö kvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	Kommer att omfattas av Riksintresse för kommunikationer, järnväg.
Mellankommunala intressen	Positiv påverkan på regionen med anledning av förbättrade möjligheter för utveckling av näringsliv och turism.
Kultur och rekreation	-
MKB	Vid planering av bytespunkt i Mörtsal för tåg och buss bör området ingå i en vidare MKB.
Att göra	-

Utvecklingsområde	UI 1 Hamnleden, Saltvik. Mindre industriändamål, upplag.
Miljömål och hållbar utveckling	Trafikverket (f d Banverket) har tidigare använt området för upplag. Området kommer även i fortsättningen primärt användas för detta ändamål. Området är strategiskt placerat vid hamnen, järnvägen och Hamnleden.
Miljö, hälsa och säkerhet	Särskild hänsyn bör tas till fritidshus i närområdet, speciellt beträffande bullernivåer. Gällande skyddsavstånd ska beaktas.
Miljö kvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	Beläget i närheten av Riksintresse kommunikationer, järnväg. Riksintressets värden ska inte påtagligt skadas vid ny markanvändning.
Mellankommunala intressen	-
Natur/Kultur	Särskild hänsyn ska tas till det rörliga friluftslivet.
MKB	Ingen ytterligare MKB krävs.
Att göra	-

ANTAGANDE ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025

Utvecklingsområde	UI 2 Västra Saltvik. Mindre industriändamål, handel.
Miljömål och hållbar utveckling	Området är strategiskt beläget i närhet av dagens E4 samt vid en framtida Saltvikslänk. Naturmark tas i anspråk vilket kan innebära en konflikt med miljömålet Nära natur.
Miljö, hälsa och säkerhet	Särskild hänsyn ska tas till gällande skyddsavstånd och bullerpåverkan.
Miljö kvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	Omfattas inte av något område för riksintresse.
Mellankommunala intressen	-
Kultur och rekreation	Särskild hänsyn ska tas till stigsystem och det rörliga friluftslivet.
MKB	MKB bedöms inte krävas i den fortsatta planprocessen.
Att göra	-

Utvecklingsområde	UV 1 Förbifart Härnösand. Korridor för ny sträckning av E4.
Miljömål och hållbar utveckling	Möjlig konflikt med miljömålen. Bland annat tas omfattande ny mark i anspråk vilket kan medföra negativ påverkan på miljömålet Nära natur. Ny sträckning skulle innebära en 7-10 km kortare vägsträcka mellan orter norr och söder om Härnösand samt att tung trafik kan ledas utanför centralorten och tätorten Älandsbro. En negativ effekt, ur bla ett klimatperspektiv skulle vara om andelen transporter på väg ökar på bekostnad av andelen transporter på järnväg.
Miljö, hälsa och säkerhet	Särskild hänsyn ska tas till bullerpåverkan och farligt gods. Risk för påverkan på dricksvattentäkten Bondsjön – Långsjön föreligger.
Miljö kvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.

ANTAGANDE ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025

Riksintresse	Berör riksintresse naturvård, Gådeåns vattensystem. Riksintressets värden ska inte påtagligt skadas vid ny markanvändning. Korridoren är utpekad riksintresse för framtida väg.
Mellankommunala intressen	Ny sträckning kan komma att påverka regionen positivt, bl a med anledning av kortare restider.
Kultur och rekreation	Särskild hänsyn ska tas till bevarande av kulturmiljö och odlingslandskap.
MKB	Vid planering av ny vägsträcka ska Trafikverket upprätta en MKB.
Att göra	-

Utvecklingsområde	UV 2 Saltvikslänken. Vägkorridor för anslutning mot ny E4.
Miljömål och hållbar utveckling	Möjlig konflikt med miljömålen. Bland annat tas omfattande ny mark i anspråk vilket kan medföra negativ påverkan på miljömålet Nära natur.
Miljö, hälsa och säkerhet	Farligt gods och tunga transporter kan med Saltvikslänken ledas mot hamnen via Hamnleden och inte genom central bostadsbebyggelse. Risk för påverkan på avrinningsområdet till Bondsjön- Långsjön föreligger. Särskild hänsyn ska tas till bullerpåverkan och farligt gods.
Miljö kvalitetsnormer	Gränsvärden för luft bedöms ej komma att överskridas. Statusen på våra vattenförekomster bedöms inte komma att påverkas negativt.
Riksintresse	-
Mellankommunala intressen	-
Kultur och rekreation	Särskild hänsyn ska tas till den kulturhistoriskt intressanta Norrstigen och Kolerakyrkogården.
MKB	MKB ska upprättas vid en fortsatt planering.
Att göra	-

5 Jämförelse med nollalternativet

Nollalternativet ska beskriva en sannolik utveckling om det nya förslaget till översiktsplan inte genomförs. Nollalternativet innebär således att Härnösands kommun fortsätter att planera enligt gällande översiktsplan fastställd år 1992. I följande avsnitt görs en jämförelse mellan den nya översiktsplanen och nollalternativet, detta för att åskådliggöra eventuella miljökonsekvenser om den nya planen inte fastställs. Siktet tas på år 2025.

Bostadsförsörjning

Under år 2009 tog Härnösands kommun fram ett bostadsförsörjningsprogram där bostadsbehovet fram till år 2015 uppskattades. Utifrån antaganden om befolkningsutveckling formulerades tre scenarier. I scenario 1 ökar bostadsbehovet med cirka 10 stycken per år och i scenario 3 uppgår ett ökat behov till 50 bostäder per år. En utveckling enligt scenario 2 skulle innebära ett bostadsöverskott i kommunen.

I Länsstyrelsen Västernorrlands projekt Bästa resan förutspås dock en betydligt större befolkningsökning i Härnösands kommun fram till år 2030 än vad som gjorts i kommunens scenarier ovan. En befolkningsökning om cirka 1 200 personer beräknades vara möjligt som ett resultat av de goda förutsättningar som Botniabanan och Ådalsbanan ger. Antagande om ett ökat bostadsbehov fram till år 2025 är således ett scenario som bedöms kunna vara sannolikt.

Med de ökade pendlingsmöjligheterna som den nya tågtrafiken kan ge upphov till, ser Härnösands kommun stora möjligheter att erbjuda ett attraktivt boende även för dem som har sin arbetsplats utanför kommunen. Härnösands kommun erbjuder unika möjligheter till strand- och naturnära boende och antalet förfrågningar om dispens från strandskyddet har ökat i kommunen de senaste åren.

De nya reglerna om strandskydd som trädde i kraft 2010-02-01 bedöms inte kunna inarbetas i befintlig översiktsplan från år 1992 på ett tillfredsställande sätt. I nollalternativet medges inte de möjligheter till strand- och naturnära boende som efterfrågas i framtiden. Risken är att balansen mellan skydd och exploatering kantraras mot endera hållet när inte översiktsplanen ger tillräckligt tydliga riktlinjer.

I den nya översiktsplanen pekas strandnära utvecklingsområden för boende ut. Områdenas lämplighet är analyserad utifrån bland annat risk för negativ påverkan på miljö och hälsa. Översiktsplanen 2011-2025 innebär således att beredskapen för ett ökat strandnära boende bedöms vara god. Kommunen har därutöver för avsikt att göra ett tematiskt tillägg till den nya översiktsplanen gällande sk LIS- områden (landsbygdsutveckling i strandnära läge). I sådana områden kan dispens från strandskyddet vara möjligt om ingreppet bedöms bidra till landsbygdsutveckling.

Senare års utveckling i Härnösand har visat på en ökad efterfrågan på bekväma plusboenden i centrala tätorten. Med en åldrande befolkning kan efterfrågan på lägenheter i centrala lägen antas öka ytterligare fram till år 2025. Dessutom bedöms efterfrågan på boenden i närheten av goda kommunikationer som i området kring Kronholmen Torsvik öka. I nollalternativet bedöms inte en tillräckligt tillfredsställande planering finnas för förtätning i attraktiva lägen i centralorten. I den nya översiktsplanen bedöms däremot efterfrågan kunna mötas bland annat

i och med de möjligheter som ges genom programmet Det nära livet – Kronholmen Torsvik (2009).

Trafik och infrastruktur

Som framgår ovan står Härnösands kommun inför stora förändringar i resmöjligheter i samband med Botniabanan/Ådalsbanan. Det potentiella pendlingsområdet vidgas vilket i sin tur vidgar arbetsmarknadsregionen. Härnösands strategiska placering mitt i länet ökar därmed sin potential att locka nya invånare och företag till kommunen.

Dock är en ny järnväg i sig inte tillräckligt för att skapa nya resmönster och fylla tågupéerna. Det krävs även anpassad kollektivtrafik och bebyggelse för att optimera effekterna av Botniabanan/Ådalsbanan. För Härnösands kommun innebär det att kommunikationer till och från Resecentrum samt tillgänglighet till bostäder längs viktiga infrastrukturnoder är viktiga för den framtida utvecklingen.

Kommunens översiktsplan från 1992 förutsåg av naturliga skäl inte den utveckling som Botniabanan/Ådalsbanan öppnar upp för. Planen ger heller inte kommunen möjlighet att driva den nödvändiga utveckling i samband med anslutning till övrig kollektivtrafik och infrastruktur som krävs.

Beräkningar från Trafikverket (f d Vägverket) visar att de fossila transporterna inom länet och kommunen antas öka i framtiden. Viss planering för E4 Förbifart Härnösand finns i gällande översiktsplan från 1992. En framtida ökande trafikmängd på E4:an gör det än mera angeläget att skapa förbifarten. Även ur säkerhetssynpunkt är det en fördel om farligt gods transporteras förbi staden. Under våren 2010 fastställde Länsstyrelsen en riskpolicy för farligt gods. I den nya översiktsplanen är policyn ett inarbetat ställningstagande.

Luftkvaliteten i kommunen är överlag god, och miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft har hittills aldrig överskridits. Även med ökande fossil trafik i nollalternativet anses det osannolikt att detta skulle ändras fram till år 2025.

Miljö, säkerhet och hälsa

Härnösands kommun har relativt få tillstånds- och anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter och anläggningar. För dessa och för eventuella nyetableringar gäller främst iakttagelse av skyddsavstånd och åtgärder inom verksamheterna för att minska buller och störningar. Även fortsättningsvis bedöms inte etableringstrycket från industrin att vara hög.

Det finns 282 förorenade områden registrerade i kommunen. Av dessa är tio områden särskilt prioriterade, härunder Utansjö- och Ramviks industriområde. Ett scenario som sträcker sig fram till år 2025 ändrar inte denna bild, ej heller förefaller det sannolikt att större förorenande verksamheter etablerar sig inom denna tidshorisont.

Vägtrafiken, framförallt på E4:an, är den vanligaste källan till bullerklagomål. Gällande riktvärden för buller från vägtrafik från E4 överskrids vid ca 70 fastigheter i Härnösands kommun. Trafikverket vidtar åtgärder för det statliga vägnätet enligt ett åtgärdsprogram. En framtida E4 förbifart och ny dragning av Ådalsbanan söderut kan dock innebära att bullerstörningarna förflyttas till andra påverkansområden.

ANTAGANDE ÖVERSIKTSPLAN 2011-2025

I nollalternativet fokuseras inte på frågor kring säkerhet och hälsa i någon större utsträckning. I den nya översiktsplanen identifieras planer, analyser och åtgärder som bedöms vara nödvändiga att ta fram för att kunna hantera frågorna på ett tillfredsställande sätt. Bland annat har kommunen för avsikt att upprätta en övergripande risk- och sårbarhetsanalys. I det arbetet ska bland annat frågan om alternativ dricksvattenförsörjning utredas. Kommunen ska också se över hastigheterna på det kommunala vägnätet och en hastighetsplan ska tas fram med utgångspunkt i trafiksäkerhet, tillgänglighet, miljö och hälsa samt stadens karaktär.

Energi och klimat

Medvetenheten om den stora klimatutmaning vi står inför existerade inte när gällande översiktsplan för Härnösands kommun upprättades år 1992. Vi vet nu att den globala uppvärmningen är ett allvarligt hot mot hela mänskligheten och ekosystemen samt att det är vårt gemensamma ansvar att arbeta för långsiktigt hållbara lösningar. Befintlig översiktsplan från år 1992 nämner inte någonstans klimatarbetet eller strategier för att minska kommunens energipåverkan.

I arbetet med den nya översiktsplanen har kommunen delvis haft Energiplan (2008) som utgångspunkt. I Energiplanen för Härnösands kommun 2006 – 2015 beskrivs ett nollscenario för år 2015, där förbrukning, energislag och utveckling är den samma som under år 2005. Nollscenariot jämförs med energiplanens åtgärder i två scenarier:

- Framtidsscenario 1, där planens åtgärder får måttligt genomslag
- Framtidsscenario 2, där planens åtgärder får maximalt genomslag

Energiplanens åtgärdsförslag är beroende av en samordnande planering från kommunens sida. Planen understryker vikten av att stärka kopplingen mellan fysisk planering och klimatanpassning, och flera av åtgärderna handlar om att nyttja och anpassa kommunal infrastruktur effektivt ur ett klimatperspektiv. Med översiktsplanen från 1992 riskerar Härnösands kommun att helt bortse från klimatdimensionen i planeringen, vilket i förlängning inte skulle leda till någon utsläppsreduktion.

I den nya översiktsplanen betonas vikten av att kommunen i den fysiska planeringen tar hänsyn till klimatförändringar och den påverkan på samhället dessa kan medföra. Exempel på negativa effekter kan vara översvämningar och ökade risker för ras och skred. Kommunen har för avsikt att ta fram en lokal klimat- och sårbarhetsanalys med förslag på klimatanpassningsåtgärder för att ha god kunskap och beredskap för detta. Kommunen har genom ett sådant arbete även bättre möjlighet att kunna bidra till att hejda den globala uppvärmningen.

Sammanställning av Att-göra punkter i ÖP 2011

Kapitel 7 Risk, sårbarhet och hälsa

- Övergripande risk- och sårbarhetsanalys.

Kapitel 7.3 Buller och vibrationer

- Inventera bullersituationen i särskilt utsatta boendemiljöer.

Kapitel 7.4 Dricksvattenförsörjning

- Vidareutveckla beredskapsplaneringen för säkrare vattenförsörjning.

Kapitel 7.5 Klimatförändringar och klimatanpassning

- Lokal klimat- och sårbarhetsutredning med förslag på klimatanpassningsåtgärder.

Kapitel 8.2 Attraktivt kust- och strandnära boende

- Förstudie Södra sundet – Solumshamn.
- Tematiskt tillägg avseende områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.
- Policy för strandskyddsdispens.

Kapitel 8.3 Centralt boende

- Kulturmiljöprogram.
- Gestaltningssprogram för centrala Härnösand.

Kapitel 8.3.1 Trivsel och trygghet

- Trygghetsvandringar.
- Uppdatera grönstrukturplanen.

Kapitel 10.1 Gång- och cykelvägar

- Uppdatera Gång- och cykelplanen.

Kapitel 10.3 Vägar och gator

- Vidta åtgärder för att sänka hastigheterna på gatunätet i tätorten Härnösand.
- Hastighetsplan.

Kapitel 13 Kulturvärden

- Inventera Härnösands kulturmiljöer ur ett genusperspektiv i samband med framtagandet av kulturmiljöprogrammet.
- Utöka skyltning och information för att göra kulturarvet tillgängligt.

Kapitel 15.1 Vatten, en naturmiljö

- Återskapa naturliga vattenmiljöer för växter och djur.

Kapitel 16.2 Skogsmark och mångfunktionella skogar

- Översyn av kommunens skogspolicy med särskilt beaktande av tätortsnära skogar med höga sociala värden.

Kapitel 17.1 Rekreations- och strövområden

- Utvecklingsprogram för Vårdkasenområdet.
- Utredda användningsområde av banvallen Älandsbro – Veda.

Kapitel 19 Teknisk försörjning

- Studie av risker och sårbarheter för alla tekniska försörjningssystem ur ett klimatanpassningsperspektiv.

Kapitel 19.4.1 Vattenresurser och dricksvatten

- Fastställ vattenskyddsområden och -bestämmelser som ger långsiktigt skydd för våra viktigaste vattentäkter.
- Vidta erforderliga förebyggande åtgärder mot störningar i vattenförsörjningen.

Kapitel 19.4.3 Dagvatten

- Dagvattenpolicy.
- Riskanalys för kommunens dagvatten.

Kapitel 21 Sammanfattning av kommande planerade dokument, program och policies

- Tematiskt tillägg Vindkraft
- Tematiskt tillägg Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
- Förstudie Södra Sundet – Solumhamn
- Kulturmiljöprogram
- Gestaltungsprogram för centrala Härnösand
- Utvecklingsprogram för Vårdkasenområdet
- Lokal klimat- och sårbarhetsutredning
- Övergripande risk och sårbarhetsanalys
- Hastighetsplan
- Policy för strandskyddsdispenser
- Dagvattenpolicy

Sammanställning av specifika ställningstaganden i ÖP 2011

Kapitel 5.1 Mellankommunala intressen

- Säkerställ långsiktig utveckling av Campus Härnösand.

Kapitel 6 Riksintressen

- Vid ny markanvändning ska inte riksintressets värden påtagligt skadas.

Kapitel 7.1 Ras och skred

- Vid planläggning och där behov finns vid nybyggnation ska stabilitetsutredningar utföras.

Kapitel 7.2 Väg och järnväg samt transport av farligt gods

- Ny dragning av E4. Förbifart Härnösand.
- Ny bebyggelse ska inte uppföras inom skyddsavstånd för järnväg och väg.
- För nya detaljplaner i närheten av en farlig godsled ska Länsstyrelsens fastställda riskpolicy vara vägledande.

- Farligt gods på tåg ska så långt som möjligt styras till stambanan.

Kapitel 7.3 Buller och vibrationer

- God ljudmiljö (tysta/ostörda miljöer) ska särskilt värnas i våra tätortsnära natur- och friluftsområden.
- Arbeta förebyggande mot buller och vibrationer.

Kapitel 7.4 Miljöfarlig verksamhet och skyddsavstånd

- Nylokalisering av miljöfarlig verksamhet ska göras utifrån verksamhetens påverkan på människors hälsa och miljön.
- Bebyggelse ska inte uppföras i närheten av verksamheter som kan innebära fara eller risk.

Kapitel 7.6 Klimatförändringar och klimatanpassning

- Hänsyn till klimatförändringar ska tas i kommunens samhällsplanering.

Kapitel 8 Bygga och bo

- Ta hänsyn till stads- och landskapsbild samt historiska avtryck vid placering och utformning av bebyggelse.
- Ombyggnad, nybyggnad och förtätning av bebyggelsen ska ske utan att den sociala och yttre miljön försämras.
- Ny bebyggelse bör förläggas i anslutning till grönområden och/eller i närheten av vatten (sjöar/hav).

Kapitel 8.1 Boende på landsbygd

- Bevara och utveckla servicen på landsbygden.
- Landsbygden ska utvecklas så att dess fördelar bibehålls.

Kapitel 8.2 Attraktivt kust- och strandnära boende

- Gynna allmänhetens tillgänglighet till strandområden.
- Utveckla ett sammanhängande promenadstråk längs vattnet i staden.
- Skydda strandnära områden med höga natur- och kulturvärden.

Kapitel 8.3.1 Trivsel och trygghet

- Blanda boende, arbete och ej miljöstörande verksamheter så att befolkade stadsrum skapas.
- Gestaltning av offentliga platser ska ske ur ett trygghetsperspektiv.

Kapitel 9.1 Resecentrum

- Utveckla resecentrum för att underlätta övergångsmöjligheter mellan olika trafikslag.
- Utveckla attraktiva bytespunkter och pendlarparkeringar.

Kapitel 9.2 Busstrafik

- Stora bostadsområden långt från centrum ska prioriteras vid planering av turtäthet och linjesträckning.

Kapitel 9.3 Tågtrafik

- Hållplats i Mörtsal.

Kapitel 10.1 Gång- och cykelvägar

- Varje stadsdel ska ha minst ett gång- och cykelstråk till centrum.
- Det ska finnas säkra gång- och cykelvägar till och från skolan.
- Satsningar på gång- och cykelstråk efter det statliga vägnätet ska ske i prioriterad ordning (se karta 11 A).

Kapitel 10.2 Järnväg

- Ny dragning av järnvägen mellan Härnösand– Sundsvall.
- Uppgradera till dubbelspår mellan Sundsvall – Gävle.

Kapitel 10.3 Vägar och gator

- Hög trafiksäkerhet på gatunätet.
- Gestaltning av gaturummet ska ske så att upplevda barriärer minskar.
- Ny sträckning av E4, Förbifart Härnösand.
- Förlängning av Hamnleden (Saltvikslänken) mot ny E4.
- Tung trafik till hamnen ska ledas via Hamnleden.

Kapitel 10.4 Hamn

- Hamnen ska ges möjlighet att expandera norrut och österut.

Kapitel 10.5 Flyg

- Midlanda flygplats ska finnas kvar.

Kapitel 11 Industrimark

- Reservera mark för större industriverksamhet nära strategisk infrastruktur.
- Storskalig industrietablering ska undvikas på Härnön.

Kapitel 11.1 godstrafik/-transporter

- Möjligheten att behålla industrispår till Älandsbro ska undersökas.
- Möjliggör för industrispår från Mörtsal till Utansjö industriområde.

Kapitel 12 Näringsliv

- Näringslivsklimatet ska utvecklas i nära samarbete med företagen och dess branschorganisationer.
- Utveckling av näringslivet ska främjas.
- Främja kvinnors företagande.

Kapitel 12.1 Handel

- Centrum ska vara lättillgängligt och attraktivt.

Kapitel 12.2 Näringar på landsbygd

- Stödja småskaligt företagande på landsbygd.
- Samarbeta med grannkommuner för ökad regionförstoring.

Kapitel 12.3 Besöksnäring

- Härnösand ska vara en aktiv part i Destination Höga Kusten.
- Utveckling av viktiga besöksplatser ska främjas.

Kapitel 13 Kulturvärden

- Områden med stora kulturvärden ska så långt som möjligt bevaras och utvecklas.
- Den fortsatta utvecklingen av kulturmiljöer ska ske ur ett tillgänglighetsperspektiv.
- Utöka riksintresset för kulturmiljö på Vagnön.

Kapitel 14.1 Luft

- Den goda luftkvaliteten i kommunen ska värnas.
- Luftmätningar och bedömning av luftkvalitet ska ske i ett regionalt samarbete.

Kapitel 14.3 Förorenade områden

- Undersök eventuella markföroreningar vid ny bebyggelse.

Kapitel 14.4 Elektromagnetiska fält

- Nya kraftledningar och andra elanläggningar bör placeras eller utformas så att exponering för magnetfält begränsas.
- Bostäder, skolor och förskolor ska inte placeras nära elledningar som ger förhöjda magnetfält.

Kapitel 15 Naturvård

- Värdefull natur enl. karta 16 ska så långt som möjligt skyddas vid planering och exploatering.

Kapitel 15.1 Vatten, en naturmiljö

- Värdefulla yt- och grundvatten ska så långt som möjligt skyddas vid planering och exploatering.

Kapitel 16 Grönstruktur

- Planera för grönområden inom och mellan bostadsområden.

Kapitel 16.1 Öppet landskap

- Bevara det öppna landskapet.

Kapitel 16.2 Skogsmark och mångfunktionella skogar

- Bevara skogar med höga sociala värden.
- Skogsbruk inom den tätortsnära skogsmarken ska bedrivas med hänsyn till den biologiska mångfalden och det rörliga friluftslivet.

Kapitel 17.1 Rekreations- och strövområden

- Friluft- och rekreationsområden ska bevaras och utvecklas.
- De tätortsnära rekreationsområdena ska ha en enkel och trafiksäker tillgänglighet.
- Ett gott samarbete med Försvarsmakten ska främjas så att möjlighet finns att nyttja friluftsområden inom riksintresseområde för Försvarsmakten.
- Broarna mellan fastlandet och Härnön ska vara öppningsbara.

Kapitel 17.2 Fritidsanläggningar

- Kommunen ser positivt på markupplåtelse till enskilda och föreningar för fritidsändamål.

Kapitel 18 Energi

- Minska energianvändningen.

Kapitel 19 Teknisk försörjning

- Utveckla kommunal teknisk försörjning genom regionala samarbeten.

Kapitel 19.1 Fjärrvärme

- Anslutning till fjärrvärmenätet ska vara möjlig för boende i tätorterna Härnösand och Ålandsbro.

Kapitel 19.3 Avfallshantering

- Reservera mark för återvinningsstationer i tillgängliga lägen.
- Utveckla möjlighet till omhändertagande av matavfall.

Kapitel 19.4.1 Vattenresurser och dricksvatten

- Större yt- och grundvattentäkter ska skyddas långsiktigt.
- Grundvattenförande geotoper ska skyddas mot exploatering.
- Restriktivitet vad gäller tillstånd för naturgrustäkter.
- Säkra god dricksvattenkvalitet.
- Statusen i våra vattenförekomster ska inte försämrats.

Kapitel 19.4.2 Avloppsanläggningar

- Eftersträva hållbara lösningar vid vatten/avlopp och annan teknisk försörjning.
- I områden utan kommunal avloppsanslutning bör gemensamma lösningar eftersträvas.

Kapitel 19.4.3 Dagvatten

- Lokalt omhändertagande av dagvatten ska alltid övervägas.